

ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМІВ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ЗООЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ

Волинець Н. О., Степанюк А. В.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Сучасним студентам доступні найрізноманітніші джерела інформації, проте часто саме наявність готової інформації сприяє розвитку пасивності. Зникає прагнення до пізнання, пошуку, творчості, тобто діяльності. Тому все більшого значення набуває питання урізноманітнення навчального процесу, активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, розширення сфери їх інтересів, орієнтація на різнобічний розвиток слухачів.

Психологи й педагоги по-різному підходять до поняття «пізнавальна активність». Деякі дослідники ототожнюють поняття «активізація навчання» і «активізація пізнавальної діяльності». На думку більшості науковців, ці поняття слід розмежовувати. У структурі активності вчені виділяють такі складники: готовність виконувати завдання; свідомість виконання завдань; прагнення підвищити особистий рівень; систематичність навчання та ін. Найбільша активність проявляється під час створювання різноманітних ситуацій, у яких студенти самі повинні обстоювати особисту думку, дискутувати та обговорювати різні проблеми, ставити запитання своїм викладачам і одногрупникам, рецензувати відповіді однокурсників, оцінювати відповіді та практичні роботи, знаходити декілька варіантів можливого розв'язання окремого завдання, здійснювати самоперевірку та аналіз особистих пізнавальних і практичних дій, вирішувати пізнавальні завдання шляхом комплексного застосування відомих їм способів рішення тощо [2, с. 5].

Методи навчання – це система цілеспрямованих дій викладача, спрямована на організацію пізнавально-практичної діяльності студентів, забезпечення засвоєння знання з того чи

іншого предмета, вироблення відповідних навиків тощо [1, с. 27]. Найбільш продуктивними є методи: рольових ігор (Г. Китайгородська, М. Аріян), евристичної бесіди, дискусійний (М. Кларін, Г. Китайгородська), проектів (Є. Полат, М. Бухаркіна) та використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Вони пов'язані між собою, адже їх форми і зміст дозволяють досягати інтелектуальних умінь, які забезпечують критичність мислення [4, с. 7-9].

Під рольовими дидактичними іграми розуміють групову практичну вправу з метою вироблення оптимальних рішень, використання методів і прийомів у штучно створених умовах, що відтворюють реальне середовище.

Під час проведення заняття методом евристичної бесіди, щоб розвинути логічне мислення студентів, їм необхідно створити умови для самоаналізу, співставлення й синтезу, підбивання підсумків на основі індуктивного чи дедуктивного мислення тощо.

Дискусія також сприяє формуванню культури творчого мислення, створює відповідні умови для застосування особистого досвіду, закріплення попередньо одержаних знань з метою засвоєння нових.

Не менш важливий «метод проектів», тобто організація самостійної діяльності студентів у межах ними ж власноруч обраної теми.

Сучасне навчання неможливе і без інформаційних технологій, оскільки мережа Інтернет один з ефективних засобів, що не лише урізноманітнює процес навчання, а й дає можливість підвищити мотивацію студентів. Адже, як свідчить передовий педагогічний досвід, заняття проведене з використанням веб-сайтів сприяє емоційному піднесенню студентів, навіть ті, що відстають у навчанні, із задоволенням працюють за комп'ютером, а поганий результат тестування в онлайн-режимі, виявляє прогалини в знаннях, спонукаючи звернутися до викладача, чи самостійно здобути ці знання [3].

Важливим кроком до підвищення ефективності заняття є впровадження інтерактивних методів навчання, нетрадиційних занять у формі змагань, оскільки вони спрацьовують через осмислення кожним студентом своєї діяльності, що сприяє

координуванню власних дій. Інтерактивне навчання допомагає сформулювати в особистості вміння самостійно вчитися, доводити власні погляди, аргументувати, слухати та поважати іншу думку. Робить навчальний процес, більш цікавим та менш утомлюваним для його учасників.

Успіх навчання залежить від прагнення студентів до пізнання, усвідомлення й самостійного засвоєння знань, вироблення умінь та навичок, їх пізнавальної активності. Активні методи навчання перетворюють розумову діяльність у творчо-пошуковий процес, який сприяє засвоєнню відповідних знань. Необхідність активного навчання зумовлена тим, що за його допомогою можна ефективно вирішувати дидактичні завдання, які важко розв'язати за умов традиційного навчання. Проте, варто пам'ятати, що активізацію навчально-пізнавальної діяльності не можна розглядати лише як процес керування активністю студентів, оскільки вона водночас є і процесом і результатом стимулювання активності на лекціях та практичних заняттях. Основна мета активізації пізнавальної та розумової діяльності студентів, це розвиток їх креативних здібностей. Тому системна робота викладача повинна будуватися з урахуванням поступового і цілеспрямованого розвитку творчого потенціалу студентів, розвитку їх мислення. Цьому і сприяють інтерактивні прийоми, евристична бесіда, рольові ігри, дискусії, використання ІКТ, лекційні чи практичні творчі заняття у формі змагань.

Список використаних джерел

1. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. К. : Вересень, 1996. 129 с.
2. Чепурний В. І., Махина Т. А. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів [Електронний ресурс] Режим доступу : http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/69.pdf.
3. Хом'як І. М. Проблема типології уроків. Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2012. Вип. 12. С. 122–129.
4. Щепіна Н. В. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів ВНЗ як наукова проблема [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Pfto/2012_23/files/P2312_71.pdf.